

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 1500.—; pt. particulari Lei 800.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 500.—. În străinătate Lei 2000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 20.—

Fondator: Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Redactor responsabil: Dr. Mihai Veliclu

Sumarul:

E. Vancu: Colonizare urbană. — * * † Maria P. Cosma n. Roman. — *Prof. Dr. Ștefan I. Dumitrescu:* Despre contabilitate. — *Cronica:* † Cornel Prunaș. Dintr'un discurs de propagandă al lui Goebels. Banca Națională a României. Preschimbarea monedelor de 200 Lei. Cum se acordă reduceri de impozite.

Colonizare urbană.

În organismul nostru social este un focar neuralgic care mereu dă semne de neliniște când e vorba de consolidarea existenței noastre naționale. Este cel mai bun semn că organismul nu e sănătos și cere o intervenție energetică. Sub acest aspect ni se prezintă azi problema naționalizării orașelor noastre din Transilvania.

Problema aceasta este veche și datează de atunci, de când prin emanciparea iobagului ni s'a deschis și nouă Românilor calea spre orașe, cu posibilități de a pătrunde în citadela meseriilor și a comerțului, atât de bine păzită de „oaspeții” noștri de altă naționalitate.

Evoluția aceasta a fost sub stăpânirea ungurească foarte lentă și inconștientă. Simțul național era în zorile sale și chestiile economice erau foarte embrionare. Abia mai târziu, au răsarit și dintre intelectuali români persoane cari au început să se intereseze mai de aproape de împănarea orașelor cu elemente românești. Mai râvnite erau

cariera de avocat și medic, probabil, pentru că țăranul în viața sa particulară era mai avizat la serviciile acestor intelectuali cari trăiau o viață domnească pe pielea clientelei compusă în mare parte din țăranimea românească. Se punea întrebarea: pentru ce să meargă banul în pungii străine când și Românul putea să învețe carte. Drept că mai mult în școli străine, căci în privința aceasta era blocat de cârmuirea străină. Limba străină în care trebuia să învețe și să dea examenele a fost o mare piedecă pentru progresul economic și cultural.

Faptul, că cu toate acestea la înfăptuirea României Mari, aveam deja în Transilvania o clasă destul de numeroasă de intelectuali, dovedește superioritatea spirituală a elementului românesc.

Sub stăpânire românească naționalizarea orașelor a fost lăsată la voia întâmplării. Se credea că în urma gravitației pe care o exersa statul, lucrurile se vor schimba de sine. Orașele au și primit întru câțva alt aspect în urma înzestrării lor cu administrație, școli și alte instituții culturale românești. Funcționarii și tineretul școlar au adus multă vorbă românească pe străzi. Au început să se cumpere case și să se așeze ici-colea și negustori și meseriași români. Fiecare casă cumpărată și prăvălie deschisă de un Român, era considerată ca o mare faptă națională și se co-

menta cu mândrie. Însă dacă priveam mai de aproape în prăvăliile acelea, ele nu erau cercetate decât de Români, și numai arare ori de alte națiuni. Expansiunea românească întâlnea la fiecare pas opoziție, înverșunată și o conjurație făcută boicota orice încercare de emancipare economică. Cu toate acestea s'au făcut progrese grație solidarității românești.

După două decenii de stăpânire românească ne-am fi așteptat la progrese mai mari. Românizarea orașelor nu mergea în ritmul dorit. Mai cu seamă centrul orașelor, unde se acumula circulația și bogăția, progresa prea lent. În schimb periferiile se lăbeau împănate de micile existențe românești, muncitori și mici meseriași cari se luptau cu voioșie pentru un petec de pământ și un mic adăpost. Dar existențele acestea depindeau și depind și în momentul de față de conjunctura ce le oferă antreprenorii și comercianții străini acumulați în centru. Este o iobăgie orășenească.

A pătrunde prin mrejea invizibilă, dar cu atât mai palpabilă a rezistenței străine, s'a dovedit a fi o încercare ce necesita o stăruință tenace și acumulare de capital a mai multor decenii. De aceea s'a crezut că cu intervenția statului progresul se va face mai repede. S'au adus legi cu privire la primirea ucenicilor și funcționarilor români în întreprinderile străine. Prin înființarea de institute financiare speciale și prin acordare de împrumuturi ieftine din partea băncilor, se sprijineau întreprinderile românești. Cu toate eforturile depuse în întreprinderile românești nu s'au putut extinde mai departe decât până la limita ce le oferea protecția guvernului și puterea de cumpărare a factorului etnic românesc. Rezistența străină persevera și mai departe cu „arme noi“.

Că rădăcinile burgheziei românești create pe această cale nu erau de loc adânci, ne-o dovedește în mod eclatant Clujul.

Dacă intra cineva în Clujul de sub stăpânirea românească, era plăcut surprins de circulația cea mare și multă vorbă românească ce se auzea pe străzi. Clujul stăpânirii ungurești reprezenta nu numai capitala Transilvaniei ci și citadela de maghiarizare a Transilvaniei.

Sub stăpânirea românească această capitală a luat un avânt remarcabil. S'au clădit cartiere noi și s'au instalat variate fabrici. În străzile orașului pulsa o circulație necunoscută mai înainte. Toate semnele arătau o romanizare rapidă. Cu toate acestea după dictatul dela Viena și reîntronarea stăpânirii maghiare, situația s'a schimbat în decurs de câteva săptămâni. Instituțiile românești și intelectualii români au fost dați simplamente peste graniță. Cine era prins în locuri publice vorbind românește, era batjocorit, bătut sau încarcerat. Firmele românești au fost interzise și comercianții și meseriașii au rămas peste noapte fără clientelă. În câteva luni n'a mai rămas nicio urmă de stăpânirea românească, decât doar catedrala și câteva instituțiuni rămase sub ocrotirea bisericii. Prin fel de fel de șicane administrative li s'a tăiat Românilor orice posibilitate de existență. Mai mult însă decât administrația, a contribuit la aceasta solidaritatea șovină a elementului maghiar. Solidaritate care nouă Românilor ne lipsește cu desăvârșire și care se manifestă în a boicota orice ce nu servește națiunii.

Schimbarea sistemului de guvernare la noi, a recuzat în multe privințe romanizarea pornită cu multe speranțe. Romanizarea întreprinderilor a fost făcută mai mult pe contul Evreilor, mai puțin a maghiarilor și mai puțin a Sașilor. Ba am putea zice, că sub ocrotirea legii Sașii au beneficiat mai mult de noul curs, deoarece multe întreprinderi au trecut în patrimoniul lor, având ei capitalul și personalul necesar în acest domeniu de afirmare economică. Din parte românească, romanizarea a fost făcută aproape exclusiv cu ajutorul băncilor românești. Și de dată aceasta acțiunea a suferit de lipsa de pregătire a personalului românesc de specialitate. În consecință la multe întreprinderi romanizarea deveni un camuflaj sub scutul căruia străinii și mai cu seamă Evreii, continuau mai departe meseria și negoțul lor. Rezultatul nu a fost din cel dorit și a favorizat sinecurismul. Titularul sau dublantul întreprinderii mergea la plimbare pe când Evreul lucra mai departe în afacerea sa. Unde trecerea din mâini străine în mâini ro-

mănești nu s'a făcut prin bună înțelegere ei chiar numai prin forța împrejurărilor, situația a devenit și mai critică, căci schimbându-se regimul, vechii proprietari ai întreprinderilor se reîntorc și cer socotelile; ori socotelile acestea pot cauza multe prăbușiri.

Dar iată că azi se deschid noi perspective de romanizare în formă de colonizare urbană. Se argumentează că până acuma acțiunea de colonizare se desfășura numai în sectorul agricol, dat fiind că statul dispunea numai de domenii pentru parcelare. Astăzi însă este posibilă o extindere a colonizărilor și asupra bunurilor urbane, intrate în patrimoniul statului în urma tratatelor internaționale, a faptelor de războiu și a pierderii naționalității Sașilor, Șvabilor și Maghiarilor.

Pe teren, colonizarea s'ar face așa, că atât din necesitate economică, cât și din considerațiuni naționale, locul Germanilor, Sașilor, Șvabilor și Maghiarilor, în micile meserii, industriei și în comerț, să fie ocupat de profesioniștii de naționalitate română.

Este deci o nouă încercare de a da orașelor noastre un aspect mai românesc, și economiei țării o infuziune națională.

Ideea se prezintă deocamdată în formă de proiect care va trebui studiat din toate punctele de vedere.

Unul dintre aspectele cardinale ale problemei pare a fi încadrarea proiectului în spiritul tratatelor internaționale, reglementând situația de fapt a grupurilor etnice menționate mai sus. Noul curs al politicii noastre este străbătut de ideologii destul de divergente așa încât o reformă socială, chiar și numai în domeniul arătat, necesită o atmosferă limpezită și calmă. Este deci problematică dacă între împrejurările actuale proiectul poate ajunge la maturitate.

Al doilea aspect — cel de totdeauna în materie de economie națională românească — este și rămâne acela al personalului de specialitate românesc. Celelalte popoare conlocuitoare au trecut prin o evoluție de multe decenii până ce au ajuns stăpâne pe industrie și comerț. Este întrebare dacă noi vom putea accelera ritmul vremurilor. Încercările de până acuma au fost numai începuturi.

E. VANCU.

† Maria P. Cosma n. Roman.

1854—1944.

La 31 Octombrie a. c., ca urmare a unui accident, s'a stâns viața aceleia care a fost Maria Cosma. La 1 Decembrie a. c. ar fi fost să îplinească 90 ani, și considerând sănătatea sa robustă, fără îndoială că s'ar fi bucurat încă de mai mulți ani de viață dacă ziua fatală nu i-ar fi pus termen.

Cu trecerea ei pe alte tărâmurii, dispare de pe scena vieții noastre sociale din Transilvania o figură care iese din comun. Noi, generația mai veche, cari am trăit împreună cu ea deceniile dela sfârșitul veacului trecut și al începutului celui curent, decenii cari au fost cele mai rodnice din activitatea acestei femei minunate, ne putem da bine seama din perspectiva vremurilor, ce a însemnat ea pentru cultura poporului românesc transilvan din acea epocă. Firește, timpul trece și tineretul de azi în vâltoarea evoluției prin care trecem, nu are timp să se adâncească în cele vremi trecute, și de aceea tocmai e bine să fixăm imaginea acestei femei care poate servi de călăuză și viitoarelor generații, atât ce privește o viață familiară cu adevărat românească, pe cât și a unei activități naționale ale cărei importanță poate numai crește, dacă o privim prin prisma situației neasemănate mai deficiente a poporului nostru transilvan ce era atunci, față de ce este azi.

Generației de azi îi plac faptele răsunătoare și de mare anvergură. Mediul în care activa Maria Cosma, nu era favorabil pentru astfel de manifestațiuni. Azi suntem la largul nostru și putem activa pe o rază mult mai dezvoltată; atunci eram asupriți și firele destinului nostru se jeseau încet și fără șgomot. Ceea ce s'a realizat atunci, poate să apară azi unora cari nu sunt în stare să judece proporția, ea nefiind de mare importanță. Noi însă cari am trăit în anii de luptă națională a epocii Maria Cosma, știm cu ce greutate s'a înfăptuit prima bancă românească, prima școală românească, prima societate culturală românească. Toate aceste au trebuit înființate nu numai fără de niciun ajutor din partea

stafului maghiar, dar chiar contra voinței sale.

În multe din aceste realizări spiritul dinamic și practic al Mariei Cosma a avut partea sa. Ba putem chiar afirma, că nu a fost manifestare națională de oareșicare importanță la care Maria Cosma să nu fi participat în mare măsură secundată și ajutată de soțul ei, marele luptător național Partenie Cosma.

În ultimul deceniu a trăit retrasă în casa ei din Sibiu și atențiunea publică era îndreptată numai când și când asupra sa, la câte-o aniversare culturală unde peste numele ei nu se putea trece în tăcere.

Așezarea ei în cripta familiară din Cimitirul Central al Sibiului s'a făcut în prezența unui număr mare de cunoscute, prieteni și rude. Slujba religioasă din Catedrală a fost celebrată de un sobor distins de preoți în frunte cu I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului.

Au fost rostite mai multe cuvântări. Redăm mai jos panegiricul d-lui profesor Dr. Ioan Lupăș.

* * *

„După cuvântul înviorător al apostolului Pavel, fericită este calea întru care pornește astăzi sufletul adormitei în Domnul Maria P. Cosma, părăsind vâltoarea acestei lumi atât de înfiorătoare și plecând spre locul de odihnă, deplin meritat prin fructuoasele ei strădanii din cursul celor aproape 90 de ani, săvârșiți în credință dreaptă și în entuziastă luptă pentru progres. Numele ei rezumă o epocă de importante ascensiuni și realizări în viața Transilvaniei românești dela sfârșitul veacului al XIX-lea și din primele decenii ale veacului nostru.

Răsărită din sămânța viguroasei țărâni bihorene dela periferia apuseană a pământului strămoșesc, ea a fost sortită să-și trăiască cea mai bună parte a vieții familiare și să-și desfășoare activitatea bogată în realizări aici, în cel mai vechiu centru de viață și de cultură românească, în vestita cetate a Sibiului, cum i se zicea în vechime. Alături de unchiul ei, talentatul Mitropolit Miron Roman, și de înțeleptul îndrumător al vieții noastre economice-financiare Partenie Cosma,

cel vrednic de pomenire cu laudă, adormita în Domnul a izbutit să se afirme timp de peste o jumătate de veac ca una din cele mai distinse și mai active personalități feminine ale societății românești contemporane.

Sofie devotată și mamă iubitoare Maria Cosma a respectat deplin postulul clasic, călăuzitor pentru femeia virtuoaasă din oricare epocă: „să țină cu cinste casa bărbatului său și să-și crească 'n virtute copiii“...

În ființa ei sălășluea însă un prisos de energie dinamică, un plus de spirit altruist care, depășind cerințele căminului familiar mai restrâns, se cerea valorificat în cadrele largi ale vieții naționale românești. Îndată ce s'a ivit momentul potrivit, altruismul acesta s'a revărsat cu fecunde îndemnuri spre fapte și cu neprecupețite porniri de generozitate asupra familiei vaste a neamului, aducând servicii neprețuite tuturor așezămintelor chemate să-i deschidă căile propășirii în domeniul vieții religioase-morale, economice-sociale și culturale-artistice.

Cine va cerceta cu de-a-mănuntul felul, cum a progresat românismul transilvan din al optălea deceniu al veacului trecut până în pragul zilelor noastre, va întâlni adeseori numele lui Partenie Cosma și al soției sale Maria n. Roman. Le va găsi de obicei în rândul celor dintâi factori propulsivi, gata să îmbrățișeze orice inițiativă, folositoare neamului, și va descoperi în ființa lor valoroase însușiri de stăruință și destoinicie, din cari izvora îndemnul de a nu se opri niciodată la calea jumătate în proiectele ce trebuiau îndeplinite pe de-a-ntregul.

Alte cuvântări, rostite în preajma acestui sieri, au subliniat momentele principale din activitatea constructivă a Mariei P. Cosma în felurite domenii ale vieții publice românești din zilele ei.

Fie-mi îngăduit să adaug aci, în numele unui grup de intelectuali sibieni, foști colegi la instituțiunea filantropică-educativă Masa Studenților, înființată de Banca „Albina“ în toamna anului 1895, un cuvânt de rămas bun. Acesta nu poate fi decât cuvântul înduioșatei amintiri scăldate într'un sentiment de pioasă recunoștință pentru sollicitudinea cu adevărat

maternă, de care adormita în domnul înfelegea să împărtășească mulțimea foștilor elevi români ai școalelor secundare din Sibiu.

În amintirea numeroșilor fii de țărani, de preoți și dascăli din frumosa sate transilvane va continua să rămână vie și impresionantă, înfățișarea maiestooasă a venerabilei matroane, care însoțită de fiicele sale, venia adeseori la masa aceasta purtând de grije ca prânzul elevilor să fie mai bun decât „la mama acasă” și să nu fie limitat numai la hrană trupească... În adevăr, fiecare clipă din timpul acestor agape creștinești în sens românesc, se transforma în prilej de îngrijită educație sufletească prin rugăciunile rostite, prin cântările și lecturile organizate cu pricepere, prin neconținutele îndrumări părintești de bună purtare în societate și nu odată, prin contactul pe care tineretul putea să-l aibă aici cu cele mai de seamă personalități reprezentative ale neamului. Mulți dintre conducătorii vieții românești de atunci, abătându-se pe la Sibiu, ținea să cerceteze și cuibul acesta de tănuțită educație quasi-familiară din edificiul Băncii „Albina”.

Tradiție de îndrumare și înălțare sufletească, a cărei temelie o așezase Maria P. Cosma și Reuniunea femeilor din Sibiu, a fost continuată mai târziu cu egală pornire altruistă de regretata ei nepoată Veturia Lapedatu și sporită esențial prin Așezământul care, purtându-i numele, își va face în curând simțită existența nu numai pentru tineretul din școli, ci și pentru cei mai înaintați în vârstă, pentru cei avizați a se sprijini pe cârja bătrânețelor.

În clipa despărțirii de ființa generoasă, care pentru mulți dintre intelectualii români a știut fi ca o a doua mamă, exprimăm speranța de a ne învrednici să vedem exemplul ei de altruism în continuă strălucire, călăuzind ca o stea magică activitatea Reuniunii femeilor române prin cât mai numeroase fapte de aceeași pregnanță și valoare educativă. Cu cât va fi mai impunător numărul matroanelor române, cari îi vor urma exemplul, cu atât mai vie și mai fecundă se va perpetua amintirea Mariei P. Cosma în sufletul posterității. Cu atât mai senină și

mai fericită îi va fi calea sufletului în dumbrăvile pline de lumina veșniciei.

Binecuvântată să-i fie pomenirea în veci!”

Despre contabilitate.

Orice activitate economică poate fi privită, atât în cadrul organismului economic național, cât și în cadrul economic particular.

În acest ultim cadru, aceeași activitate economică ne apare sub forma unei întreprinderi, adică o unitate de sine stătătoare, având obiect, scop și rezultate.

Orice întreprindere economică, având scop lucrativ, produce sau comercializează bunuri, oferă sau mijlocește servicii.

Întreprinzătorul care își conduce întreprinderea, simte nevoia unei orientări, întrucât ca un navigator care își conduce nava. Pentru a se orienta și a-și ajunge scopul economic ce și l-a propus, întreprinzătorul folosește un sistem de note și calcule, care cu cât sunt mai precise și mai perfecte, cu atât au o valoare funcțională mai mare.

Pentru orientarea întreprinzătorului, găsim folosite azi următoarele patru feluri de busole:

a) **Contabilitatea**, cu ajutorul căreia întreprinzătorul urmărește orice schimbare se produce, din punct de vedere economic, în patrimoniul său, în ceea ce formează activul și capitalul său, apt să fie înregistrat, valorificat și exprimat în unități monetare.

Contabilitatea înregistrează, pe toată durata activității întreprinderii, intrările și ieșirile de bunuri și servicii, schimbările de bunuri, schimbul între bunuri și servicii, nașterea de drepturi și de obligațiuni, cum și rezultatele acestor schimburi.

Tot cu ajutorul ei putem calcula și cunoaște la anumite epoci, rezultatul unei activități economice, dându-ne seama de cauze, de izvoare și de valoarea lor.

Ea ne vorbește tot contabilitatea ne ajută să ne dăm seama de structura materială și financiară a întreprinderii.

b) **Calculația**, care ne dă posibilitatea să cunoaștem costul pe unitate, pentru fabricare, sau pentru vânzare. Ea ne arată felul și scopul costurilor. Calculația poate avea loc înainte de momentul fabricației, sau după fabricație.

Calculația înainte de fabricație, sau precalculația, se poate face prin eva uare, folosind datele și experiențele din trecut. Cu ajutorul său, putem ști mai înainte costul unui produs care urmează a se fabrica.

Precalculația ne ajută să întocmim ofertele și dețizele în vederea comenziilor ce am avea de primit din partea clienților.

Calculația după fabricație, sau postcalculația, se face pe baza elementelor unitare, cu osecute ca intrate în costul de fabricație al unui produs.

Prin comparația costului unui produs, cu prețul lui, adică ceea ce putem obține pe piață, din lupta concurenței, sau a monopolului, putem stabili cu precizie rezultatul pozitiv, sau negativ, pentru fiecare act de schimb.

c) Statistica, observă regularitatea cu care se repetă aceleași fenomene, pe intervale de timp, pe materiale, pe valori, atât înăuntrul aceluiași organism economic, cât și în relațiunile între întreprinderile de același fel, sau de aceeași categorie.

Statistica se folosește de cifre și ne prezintă rezultatele numerice în formă de tablou, sau în formă de diagrame, sub diferite aspecte.

Ea mai poate prezenta fenomenele sub formă relativă, sau absolută și sub formă procentuală. Prelucrarea acestor date, ne poate prezenta cauzele, acțiunile, reacțiunile, cu un cuvânt ne poate orienta, atât în interiorul întreprinderii, cât și în relațiile sale exterioare,

Tot cu ajutorul ei, putem face previziuni cu aproximație, asupra epocilor când se pot produce anumite fenomene;

d) Bugetul, deși este o particularitate a timpurilor mai nouă, el se deosebește în întreprinderea particulară, de bugetul din administrația publică, prin faptul că în întreprindere el are o importanță relativă și numai de orientarea generală.

Prin evaluări probabile și presupuse, se poate prevedea mersul și dezvoltarea economică a unei întreprinderi pe un anumit timp.

Bugetul se construiește numai pe datele trecutului, pe care ni le poate furniza contabilitatea, calculația și statistica.

Fiind un act de prevedere el se referă la un timp în viitor.

Bugetul poate fi privit și întocmit din diferite puncte de vedere. Putem avea buget general, sau buget pe specialități, sau buget pe subunități organice.

Funcțiunea lui principală o avem însă la sfârșitul perioadei, când făcând comparație între

ceea ce prevăzusem că ar fi trebuit să fie, și între ceea ce a fost, sau este, ne dă puțința unei explicații a cauzelor care au provocat diferențe, spre a putea în viitor continua în ele, sau a le îndepărta.

Analiza bugetului și a realizărilor lui, ne ajută să ne apropiem cât mai mult de realitate pentru viitor.

Aceste patru busole, dacă șinem seama de modul cum sunt acționate fiecare din ele, față de întreprindere, le putem împărți în următoarele două grupe:

a) unele, care ne fac să privim cu aproximație înainte, acestea sunt precalculația și Bugetul;

b) altele, care ne fac să privim cu precizie înapoi, acestea sunt contabilitatea, postcalculația și statistica.

Aceste instrumente, pe care le folosim în conducerea unei întreprinderi, nu trebuie să fie independente unele de altele. Ele formează un tot organic și de a căror angrenare depinde o bună, înțeleaptă și economică conducere a unui organism economic, sau mai precis, o conducere în mod științific a unei întreprinderi.

O contabilitate corespunzătoare, clară, precisă și adevărată, o calculație construită în mod rațional, ne dau elementele cele mai importante pentru o statistică adevărată. O bună calculație ne mai poate da, foarte bune elemente pentru o contabilizare precisă, după cum o contabilitate bine organizată, ne poate furniza datele necesare pentru o calculație exactă.

Cu cât o contabilitate este mai confuză, mai superficială, mai generică, cu atât mai mult ea va trebui, pentru orientarea noastră, să fie completată prin date și cifre statistice suplimentare.

Pregătirea planului activității unei întreprinderi pentru viitor, adică a bugetului, se sprijină numai pe cifre din contabilitate, eventual din statistice suplimentare.

Pregătirea planului activității unei întreprinderi pentru viitor, adică a bugetului, se sprijină numai pe cifre din contabilitate, eventual din statistice, și pe date furnizate de post-calculație. Tot elementele contabilității fac posibil comparația și controlul permanent al realităților prezentului, cu cele ale trecutului.

Despre rolul și importanța contabilității pentru întreprindere, nu mai poate fi azi nicio discuție. Ea a devenit un serviciu organic, indispensabil oricărei unități economice, de orice natură, publică sau particulară.

Calitățile ce se cer unei contabilități sunt, să fie clară, să aibe perspectivă și să nu fie complicată.

Ea mai trebuie să fie adaptabilă evoluției și transformărilor întreprinderii, capabilă de a fi extinsă la noule ramuri de activitate care ar fi eventual îmbrățișate de întreprindere.

Tot contabilității i se mai cere, în special acum, și o altă condiție, aceea de a permite studii comparative între întreprinderi. Această condiție o poate satisface numai prin uniformizare a cadrului contabil. Economistii înaintate din Apus, la început economia americană și în ultimul deceniu economia germană au și făcut primii pași pentru realizarea acestei condițiuni, luând măsuri de normare a contabilității, pe diferitele categorii de întreprinderi.

Asupra definițiunii contabilității, nici azi doctrinarii nu au căzut de acord, dacă contabilitatea este o știință, sau o artă.

În special autorii germani se feresc să o precizeze din acest punct de vedere.

Este interesantă definiția dată de Th. Ștefănescu, unul din principalii pioneri ai contabilității la noi, când spune: contabilitatea este știința care ne învață arta de a stabili conturile și de a le uni, pentru încheierea socotelilor unei întreprinderi care administrează fonduri.

Contabilitatea formează una din disciplinele ale cărei cunoaștere, azi, a devenit indispensabilă unei bune și raționale conducere de întreprindere.

Noțiunea de contabilitate ne poate arăta lucrurile diferite, după punctul de vedere din care o privim.

Dacă o privim din punct de vedere a celor din afară, contabilitatea este o cronică economică, sau istoria unei desfășurări economice, arătată numeric și sprijinită pe dovezi scrise. Cine face analiza și critica unei întreprinderi după contabilitate, face în același timp o critică economică și una istorică, întrucât a prins și înregistrat toate faptele economice, în mod cifric, putându-le dovedi și justifica cu probe scrise.

Dacă o privim din punct de vedere al întreprinzătorului, contabilitatea este oglinda care arată situațiunea patrimoniului și partea de răspundere a fiecărui gestionar. Ea mai este un mecanism de calculație, care ne arată nu numai mișcarea bunurilor, ci și schimbările de valori, provocate de acte juridice, tehnice sau economice, făcute sau hotărâte de întreprinzător. Tot contabilitatea mai poate prezenta la anumite epoci, sau intervale, rezultatele materiale, ale unei activități economice.

Arățățile în contabilitate se pot face în valori și unități monetare. Din acest punct de vedere este necesar ca unitățile monetare înscrise în contabilitate, să aibă putere de cumpărare uniformă. Altfel este nevoie de anumite corecturi de egalizare. Ele se mai pot face și cantitativ, după număr, mărimi, etc. Obiectele fără valoare din punct de vedere economic, sunt excluse dela contabilizare, sau se pot contabiliza convențional, pentru evidență.

În mod secundar, contabilitatea ne mai poate arăta și alte date ca: termene scadente, numere de efecte, garanții pe persoane și valori, etc. Acestea sunt date cu caracter informativ, iar nu ca elemente de contabilizare.

Analizând actele economice ale întreprinzătorului, observăm că multe din ele au o asemănare și se pot grupa, deosebindu-se numai prin exprimarea lor în unități monetare.

Dacă vrem să cunoaștem faptele economice, în parte, cum și totalitatea lor, este nevoie ca, după ce le-am prins în ordine cronologică și le-am înscris în sens vertical, să urmeze sistematizarea lor în formă orizontală.

Acest aranjament se face sub tradiționala formă a contului contabil. De aceea în contabilitate se folosesc două genuri de registre: 1. registrul jurnal, în care înscrisura se face în ordine cronologică și 2. registrul Cartea Mare, în care înscrisura se face sistematic în conturi.

Contabilitatea poate fi ținută în partidă dublă, sau în partidă simplă.

Contabilitatea în partidă simplă este un sistem de socoteală necomplet. Ea înregistrează operațiile economice, însă clasificate numai pe o parte și numai în ce privește raportul lor cu averea; mai înregistrează datorită sau drepturile față de terți. Nu cuprinde schimburile economice în totalitatea lor. Nu poate să ne ofere niciun fel de control.

Contabilitatea în partidă dublă este un sistem care înregistrează aspectul integral al fenomenului economic, sub forma egalității de schimb. Ea arată simultan, pentru fiecare schimb, începutul, cauza sau izvorul schimbului și sfârșitul, efectul sau beneficiarul schimbului.

Contabilitatea dublă este o contabilitate analitică.

În afară de considerațiunile de ordin economic și social, la determinarea anumitor noțiuni contabile a contribuit și organizarea juridică a Statului.

Raportul juridic de debitor și de creditor, respectiv, noțiunea de debit și credit, au jucat un rol important în contabilitate întru cât ele erau

situațiunii ce trebuiau neapărat prinse și înregistrate.

În primele timpuri, contabilitatea se limita la prinderea și înregistrarea actului economic, privit sub aspectul său juridic, de a fi obligat să dea, deci a fi dator, adică debitor, sau a avea dreptul să primească, deci a fi creditor.

Noțiunea de debit sau de credit, folosită de contabilitate este rezultatul evoluției al noțiunii apriorice juridice de debitor sau de creditor.

Cu timpul tehnica contabilă a făcut ca noțiunea de debit și credit, să își găsească aplicațiune nu numai în raporturile juridice cu terțele persoane, ci și în raporturile interne, în transformările materiale înăuntrul patrimoniului. Faptul de a arăta intrările de valori cu „debit“ și ieșirile de valori cu „credit“ a provocat o discuție contabilă.

Orice schimb economic, se poate face între două subiecte ce aparțin la două patrimonii economice deosebite, după cum ele pot avea loc chiar în sânul aceluiași patrimoniu. Pentru contabilitate, amândouă cazurile prezintă o importanță egală, fiind apte a fi prinse și înregistrate.

Deosebirea între ele o face numai faptul că actul economic între două subiecte de patrimoniu diferite, conține în afară de elementele economice, și elemente de ordin juridic.

Actul se poate stinge sau considera terminat, în momentul când s'a produs, sau poate rămâne în stare de pendență, urmând a fi stins în viitor.

În cazul când actul economic nu se stinge în momentul când naște, rămânând deschis, el se prezintă în forma unui raport juridic de debit sau credit, pe care contabilitatea îl prinde și îl înregistrează ca atare.

Pentru sistematizarea înregistrărilor, ușurința controlului și analizei contabile, s'a adoptat în contabilitate o anumită formă de socoteală, numită „cont“, cu ajutorul căreia se operează atât creșterile, cât și scăderile, numai printr'un singur fel de socoteală de „adunare“. Contul are forma unui T.

Pentru a ști cât a crescut valoarea economică a celor înregistrate într'un cont, sau a cunoaște situația unui raport juridic cu o persoană aparținând unui alt subiect economic, se adună o parte și anume cea din stânga a contului respectiv, după cum, pentru a vedea cu cât a scăzut aceeași valoare, se adună cealaltă parte din dreapta a aceluiași cont.

Când vrem să cunoaștem situațiunea contului, se face numai diferența între sumele celor două părți ale contului, obținând ceea ce numim

în contabilitate „Soldul contului“. El se poate prezenta sub una din cele două forme, debitor sau creditor, după cum a fost mai mare suma unei părți, sau a celeilalte părți a contului.

Prinderea și înregistrarea contabilă a unui act economic, concomitent, sub cele două aspecte de dare și primire, necesită folosirea în contabilitate, în mod tot concomitent, a două conturi. Un cont prinde și înregistrează un aspect al actului economic, de exemplu primirea, cauza sau izvorul, iar un alt cont prinde și înregistrează celălalt aspect, adică predarea, efectul sau beneficiul actului economic.

Toată greutatea, pentru cei mai mulți, este de a înțelege această disciplină contabilă, distingând în fiecare act economic, dualitatea ce o cuprinde. Acest aspect concomitent și dublu constituie ceea ce numim dopiea contabilă.

Orice deplasare de valori, fie între două subiecte de patrimoniu diferite, fie în cadrul aceluiași patrimoniu, este un act economic, în care vom găsi neapărat două aspecte. Un aspect este al celui ce dă, pentru care rămâne dreptul de a primi înapoi valoarea sau contravaloarea, situațiune cunoscută în contabilitate sub denumirea de creditor. Alt aspect este al celui ce primește și rămâne cu obligația de a restitui valoarea sau contravaloarea, situațiune cunoscută în contabilitate sub denumirea de debitor.

Înregistrând o operațiune, în contul celui care primește în o parte a contului, iar în contul celui ce dă, în altă parte a contului, obținem o egalitate contabilă, care se exprimă sub două forme:

a) Când facem înscrisura cronologică (în jurnal), avem forma unui articol, de ex. vindem mărfuri de 100 și primim numerar 100, avem articolul.

100 Casa = Mărfuri 100

b) Când facem înscrisura sistematică în conturi (în maestru sau cartea mare), operațiunea de mai sus o trecem în fiecare cont, în părți opuse.

CONT CASA		CONT MĂRFURI	
Intrări (Debit)	Ieșiri (Credit)	Intrări (Debit)	Ieșiri (Credit)
100			100

Această mecanică a contului, cu ajutorul căreia putem face prinderea dopiea a fiecărui act economic, a dus la crearea a ceea ce trebuie să înțelegem sub contabilitate în partidă dublă, care nu este decât un rezultat al rațiunii omului, după cum aceeași rațiune, observând corelația

între lungimea cercului și diametrul său a dus la calculul suprafeței lui, ceea ce numim matematică.

Numai înregistrarea fenomenului economic, privit concomitent sub ambele sale aspecte, și înregistrat simultan în cele două conturi, care fac, fiecare din ele, câte un factor al egalității contabile, o putem numi contabilitate dublă, sau în parită dublă.

Principiul raportului de debit și de credit, așa cum l'am văzut, recunoscut și aplicat între persoane, a fost aplicat, între timp și la materii.

După cum într'un schimb de bunuri sau servicii, între persoane, subiecte a două patrimonii diferite, una primește, sau cum se spune, este debitoare, iar alta dă, sau cum se spune este creditoare, tot astfel și înăuntrul aceluși patrimoniu, faptul că o valoare se transformă și trece dintr'un compartiment în altul, pentru a o urmări, operațiunea se poate asemăna cu aceea ce se petrece între persoane, socotind contul fiecărei materii ca un cont al unei persoane gestionare a materiei. Cel ce primește materie, este debitor, are să dea socoteala de materie, iar cel ce dă materie, este creditor, sau des-cărcat de răspunderea sa.

Am văzut că noțiunea de debit și credit, este o noțiune de natură juridică, ea poate naște numai între și față de persoane. Când contul este al materiei, folosirea termenului **debit** sau **credit**, nu pare a fi corectă, deoarece găsim câte odată indicarea celor două părți ale contului cu intrare, care ar corespunde debitului, și eșire, care ar corespunde creditului.

În doctrina contabilă și azi sunt discuționate, dacă materia poate fi exprimată printr'un cont cu **debit** și **credit**.

Unii sunt de părere că un cont care exprimă materie, nu este un cont propriu zis al materiei, el este contul unei persoane imaginare, care este gestionară a acelei materii. După aceștia, toate conturile nu pot prezenta decât persoane, deci li se poate foarte bine aplica terminologia de debit și credit. Ei pornesc dela concepția juridică și sunt partizanii așa numitelor concepții sau teorii personaliste în contabilitate.

Alții susțin că administrarea unui patrimoniu se referă la cel din afară deci conturile nu pot înregistra și arăta decât valori materiale. Ei pornesc dela ideea schimbului de valori, care nu pot intra și eși. Aceștia reprezintă o altă concepție, numită **materialistă**.

Argumentul cu care partizanii concepției **materialiste** combat pe partizanii concepției **personaliste**, este acela că o contabilitate nu poate

și nu trebuie să aibă numai conturi de persoane. Conturile mai arată rezultate, servicii, și ar fi absurd a considera un cont de rezultate, ca un cont de persoane.

Dacă însă cercetăm cu atențiune rostul contabilității, diferitele conturi și funcțiunea lor, ajungem la concluziunea că adevărul se află la mijloc.

Conturile în contabilitatea unui patrimoniu nu pot fi nici numai personale, nici numai materiale, conturile sunt unele personale, altele materiale, după cum mai putem avea conturi de servicii, de rezultate, de capital, etc.

Toate aceste categorii de conturi au particularități care fac ca din unele puncte de vedere unele să se asemene, iar din alte puncte de vedere să se deosebească.

După cum am văzut, contabilitatea prin rolul și funcțiunea conturilor sale, nu trebuie cercetată și studiată numai din punct de vedere formal, numai sub aspectul său mecanic al modului de înregistrare. Cel ce gândește astfel, nu sunt contabili, ei sunt numai niște **șifriști** sau **scriitori de registre**, întrucât cum sunt conductorii în inginerie, sau desenatorii în arhitectură.

Adevărata contabilitate trebuie studiată și cunoscută sub aspectul său funcțional, ca rol ce îl are, scop și funcțiune ce îndeplinește în organismul economic.

Numai cine o stăpânește din acest punct de vedere, are dreptul a se numi **contabil**.

Numai cine privește contabilitatea în funcțiunea sa față de întreprinzător, poate face analiza și critica unei întreprinderi din punct de vedere al rezultatelor exploatații.

O cercetare contabilă pe trecut, ne poate orienta pentru viitor.

În organizarea economică și socială de azi a statelor, contabilitatea este chemată să îndeplinească o funcțiune, anume aceea de ecran pentru fiscalitate. Numai din ea se poate vedea și numai cu ajutorul ei se poate determina în mod just ceea ce se cuvine fiscalului, din activitatea economică a întreprinderii, înlăturând astfel arbitrarul.

Dacă trebuie să mai spunem un cuvânt despre felurile de contabilitate, e bine să se știe că ceea ce determină felul diferit a contabilităților, nu este forma în care ea este ținută, sau prezentată: manuală sau mecanică, jurnal-cartă mare, sau italian etc.

Hotărâtor în felul contabilității este natura întreprinderii la care se aplică. Din acest punct de vedere trebuie să distingem trei feluri de contabilități;

a) Contabilitate aplicată unei întreprinderi ce face numai administrarea unui patrimoniu, a cărui particularitate este că nu are capital, nu urmărește rezultate, iar mijloacele sunt afectate sub formă de dotație stabilită pe cale de buget. Contabilitatea unei asemenea întreprinderi se numește **contabilitate administrativă**;

b) Contabilitate aplicată unei întreprinderi mijloacește numai schimbul de bunuri sau servicii — întreprindere comercială, care dispune și folosește un capital, urmărește rezultate din schimb. Contabilitatea unei asemenea întreprinderi se numește **contabilitate comercială** în care intră și cea bancară;

c) Contabilitate aplicată unei întreprinderi ce se ocupă cu producerea de bunuri — întreprinderea industrială sau agricolă — dispune și folosește un capital, — dispune de un inventar investiții și unelte, trebuie să facă calculație, urmărește rezultate atât din schimb comercial, cât și din însăși actul de producție. Contabilitatea unei asemenea întreprinderi se numește **contabilitate industrială**.

În fine, în ultimul timp putem semna un nou fel de contabilitate, corespunzător unui nou tip de întreprindere, o combinație între două din formele arătate mai sus, ceea ce justifică un nou tip de contabilitate aplicabil unei întreprinderi, având un caracter mixt. De ex. contabilitatea regiilor publice.

Având în vedere aceste diferite scopuri și feluri de contabilitate, pentru a pune capăt anarhiei ce a domnit în contabilitate, și fanteziei fiecărui contabil, asupra modului în care se ține, s'a simțit în alte părți, după cum se simte și la noi acum, nevoia unei raționări, în ce privește denumirea și gruparea conturilor, arătarea elementelor ce trebuiesc înregistrate la fiecare din conturi, felul în care contul se închide, față de contul generator patrimonial „Bilanț“, sau față de contul colector de rezultate. Ceea ce se lucrează în această direcție este normarea contabilă, a cărei realizare este de dorit să o vedem cât mai curând.

Prof. Dr. ȘTEFAN I. DUMITRESCU.

(Rev. Gen. de Comerț și Contabilitate).

CRONICA.

† **Cornel Prunaș**. Luni, la 6 oră a trecut la cele eterne Cornel Prunaș, funcționar superior la Banca „Albina“ din Sibiu.

Defunctul s'a născut în a. 1899 în frunza comună Orlat dintr'o familie di-

stinsă. Școlile le-a terminat la Brașov la Liceul teoretic de acolo. A intrat în serviciul Băncii „Albina“ la 1 Martie 1922 unde a înaintat prin sârguință și vrednicie la gradul de șef de secție. Ținuta sa colegială și loială l-au făcut simpatice la toți prietenii săi.

Trecerea sa din viață la etatea numai de 45 ani a stârnit mult regret în cercul colegilor și a tuturor cari l-au cunoscut.

Odihnească în pace!

Dintr'un discurs de propagandă al lui Goebbels. „De aci încolo noi vom face de toate în țară: Zahăr, lână, benzină, unsoare etc. — afară de un singur lucru, pe care și în viitor îl vom face în străinătate: *Datoriile!*“

Banca Națională a României. Termenul pentru preschimbarea biletelor de 1000 Lei, de culoare brună, care poartă pe cercul alb din mijloc 2 țărânci cu sapa pe umăr, se prelungește până la 31 Ianuarie 1945.

Preschimbarea monetelor de 200 Lei. Ministerul finanțelor acordă un ultim termen pentru preschimbarea monetelor de argint a 200 Lei, până la data de 31 Decembrie 1944.

Preschimbarea acestor monete se face atât la administrațiile financiare și la percepțiile fiscale, primindu-se în plată de impozit sau dându-se în schimb alte monete metalice, cât și la sediile și agențiile Băncii Naționale a României.

De la data de 31 Decembrie 1944, până la 31 Martie 1945 aceste monete vor fi primite la caserile publice, numai în contul impozitelor datorate statului.

Începând de la 1 Aprilie 1945, puterea circulatorie a monetelor de 200 Lei argint, încetează.

Cum se acordă reduceri de impozite. Ministerul de finanțe a dat dispoziții asupra felului cum urmează să se acorde scăderile de impozite prevăzute de art. 3 din legea din 1 Aprilie 1944.

Prin această lege nu se stabilesc impuneri noi, ci numai se reduc impunerile în proporția reducerii veniturilor impozabile, ca urmare a pagubelor suferite din cauza acțiunilor și faptelor de război.

Cu alte cuvinte, impozitele respective: elementar, complementar, supra-cotă, adiționale, etc. se reduc în proporția reducerii venitului impozabil ca urmare a acțiunilor și faptelor de război; adică impozitul complementar și supra-cotă se reduce în măsura în care s'au redus și veniturile respective, fără a se mai face alte calcule pentru stabilirea rentabilității respective.

Deci, în cazul când venitul impozabil s'a redus, vor fi reduse în aceeași proporție și impozitele respective în mod provizoriu până la 31 Decembrie 1944, când se va stabili după rezultatele întreprinderii pe anul 1944 situația definitivă.